Poštnina plačana v gotovini | LETO LIX | V Ljubljani, v torek 6. oktobra 1931 | ŠTEV. 226 a | Cena 1 Din

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENEC

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo štv. 7563, Zagreb štv. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Pomagajmo otrokom!

Preko vsega sveta se plazi danes prihuljeno kakor grabljiva zver — silno pomanjkanje. Obiskuje vse dele sveta in vse narode. Tudi tisti, ko so še včeraj veljali za bogate, kakor Angleži ali Amerikanci, ječe že danes v strahotnem obsegu ogromne hidre, ki se vedno bolj razrašča v veliko šibo božjo našega stoletja. Za velikim svetovnim pomorom, ki je uničil toliko dobrin, je prišla kuga v podobi strašne »španske«, ki je pobrala preko 20 milijonov življenj. Po enem desetletju pa grozi človeštvu lakota.

Ni tukaj mesta, da bi raziskavali za vzroki. Dejstvo je, da revščina ne zajema le delavskega sloja. Pomanjkanje sili tudi že na kmete, ker kmet ne more več prodati svojih pridelkov ali pa jih mora dajati za tako smešno nizko ceno, da s skupičkom nima kaj početi. Pomanjkanje je nepovabljen gost starcev in stark, ki so se v močnih letih pošteno trudili in delali z odpovedjo na stran od ust pritrgane krajcarje — pa jim je vojna pobrala vse njihove prihranke. Lakota gostuje v tisoč in stotisoč družinah, ker je njih krušni reditelj brez službe in brez kruha. Pomanjkanje se vedno bolj vsesava tudi že v takoimenovani »srednji stan«. Vse gospodarstvo je tesno med seboj povezano, ker nimata kmet in delavec denarja, stoji trgovec v prazni trgovini in zaman čaka kupcev. Težko mu bo delati mesečni obračun pri prazni blagajni.

Toda najbolj pomilovanja vredni so vendarle otroci. Otrok je nad vsem tem dogajanjem čisto nedolžen. Kako strašno mora vplivati na mlado otroško dušo neprestano pomanjkanje v družini. Ako vidi, kako oče dan za dnem hodi okrog in išče dela. Odhaja in prihaja. Z novim dnem raste upanje, da bo morda vendarle kje mogoče zaslužiti skorjo kruha — z nočjo, ko se vrača praznih rok, zopet lega črna skrb nad ubogo ženo in sestradano deco. Vsega manjka: hrane, obleke, perila in večkrat celo zraka. Kaj naj postane iz otrok, ki morajo dan za dnem že v nežni dobi okušati vso silno pezo življenja, ki morajo gledati obupne obraze svojih roditeljev in slišati, gotovo pa čutiti, da so prav za prav odveč na svetu. Ali se ne bo pri teh razmerah že zgodaj vsesal v otroško dušo strup sovraštva do družbe, ki bi bila brezbrižna za njegovo bedo. Kaj naj postane iz take mladine, ki na roditeljih ne vidi in od njih ne sliši drugega kot neprestani gon in mračno skrb za vsakdanjo hrano. Kakšno sodbo si more že kot otrok ustvariti o družbi?

Vsi se zavedamo, da je mladina bodočnost narodov. Perspektiva je tako temna, da si je zato ne upamo naprej izpeljati. Kdor ni nikdar v lastnem življenjskem krogu okusil pomanjkanja, bo vse to težko razumel. Toda ako za kakega človeka nočemo, da nam bo moralno propadel, potem mora imeti vsaj kos strehe nad glavo, mora imeti zagotovljen vsaj košček kruha in mora imeti možnost, da se mu vsaj tu in tam nasmehne življenjska sreča. Kdor tega nima, bo nujno zgubljen za človeško družbo, ako bi v usodni dobi njegovega razvoja tudi družba zanj ne imela smisla. Iz povsem naravnega, rekli bi lahko državljanskega stališča je torej treba vse storiti, da se prepreči najhujše zlo, ki more zadeti otroka, da bi namreč stradal. Toda kot kristjani in katoličani imamo v tem pogledu še večje dolžnosti. K naravnim nagibom, ki nam jih narekuje že sama človeška narava, se pridružujejo še nadnaravni motivi, ki jih veren človek črpa iz vere in razodetj. Brez ozira na nauk o bratstvu, o ljubezni do vseh ljudi, ki jo oznanja evangelij, so bili božjemu Učeniku posebej pri srcu otroci. »Kar storite enemu izmed najmanjših, ste meni storili!« Kristjan naj v vsakem potrebnem človeku, zlasti pa še v otroku zre samega Kristusa.

Na teh nadnaravnih motivih je zgrajena papeževa okrožnica »Nova impendet«, ki jo je 2. oktobra, na praznik Angelov varhov naslovil vsemu krščanskemu svetu. Papeževa beseda je izredno topla in očetovska, iz nje veje silna ljubezen. Prav za prav je okrožnica opomin vernikom, naj v težkih dneh, ki jih preživljamo in ki nas verjetno še čakajo, stori vsakdo, kar je po krščanski zapovedi ljubezni dolžan storiti. Katoličani so se v izrednih prilikah vedno izkazali pripravljene tudi na heroične žrtve. Take izredne čase sedaj preživljamo, zlasti te tedne, ko bo nastopila zima z vsemi trdotami za revne družine. Ni sedaj čas, da bi za usodo, ki je nad vsem človeštvom, delali bogzna koga krivega. Čas je, da vsak stori, kar je v njegovih močeh in pomaga kjer more in komur more. Kdor bi sedaj zapiral svoje srce in roke, ko je doba pravljičnega viteza, ki je razsekal svoj plašč na dvoje in dal polovico beraču, — ta ne razume klica sv. očeta. Kdor v teh težkih dneh ne deli svojega kosa kruha s stradajočim, ki ničesar nima, ta zapira svoja ušesa pred glasom Cerkve. Ali naj se morda v tako usodni dobi, ko tako narašča obča beda, potuhne dejavno krščanstvo, ko je vendar Kristus zadnje upanje beteţnih in stradajočih.

Spodbudna papeževa okrožnica, ki jo prinašamo v celoti na drugem mestu, bo v pravšnem času dala brez dvoma izdatno spodbudo za vsestransko organizirano in zasebno dobrodelnost, kakor jo narekuje prva in glavna zapoved krščanstva — ljubezen.

Preosnova nemškega kabineta

Odstop zunanjega ministra dr. Curtiusa

Berlin, 5. oktobra. tg. »Berliner Tageblatt« smatra za precej gotovo, da bo odstopil dr. Curtius, in sicer še pred začetkom razprav v državnem zboru tekom tega tedna. Predsednik republike Hindenburg bo jutri sprejel dr. Curtiusa, ki bo najbrže na tej avdijenci izrekel svoj sklep, da demisionira. »Vossische Zeitung« beleži dejstvo, da kroži med desničarji že lista novega kabineta, kakor si jo želi desnica, v kateri bi bil državni kancler član centruma, dočim bi najvažnejša ministrska mesta zasedli nemški nacionalci in narodni socialisti. Napad desnice pa bi ne bil nevaren, če bi se ji sklenjene postavile nasproti one skupine, ki zavzemajo prostor med nemškimi nacionalci in centrumom. Kam vodijo načrti desnice, je razvidno iz izvajanj desničarske »Deutsche Allgemeine Zeitung«, katera smatra za možno, da se sestavi desničarski kabinet potem radikalne preosnove Brüningovega kabineta. Sicer pa tudi »Berliner Tageblatt« ne veruje, da bi ostalo samo pri spremembi v zunanjem ministrstvu, temveč da se bo na novo zasedlo tudi gospodarsko in pravosodno ministrstvo. Govori se tudi o odstopu prometnega ministra Guerarda. Kot verjetni naslednik dr. Curtiusa v zunanjem ministrstvu se zopet imenuje londonski poslanik, baron Neurath, pri čemer pa je tudi možnost, da bo državni kancler, v čegar rokah je že dejansko bilo vodstvo zunanje politike, prevzel tudi vodstvo zunanjega urada. V ostalem demantira »Berliner Tageblatt« z gotovostjo vse govorice, da bo dr. Brüning sklenil zvezo s Hugenbergom in nemškimi nacionalci.

Napoved velikega političnega govora dr. Brüninga

Berlin, 5. oktobra. tg. Državni kancler dr. Brüning bo jutri na javni seji državnega sveta poročal o tretji zasilni naredbi, ki je sedaj po dolgih pripravah dogotovljena. Tudi topot ne bo Brüning čakal sestanka državnega zbora, temveč bo že jutri razpravljal o gospodarsko-političnem zimskem programu državne vlade in pojasnil potrebe, ki zahtevajo, da se nemško gospodarstvo prilagodi svetovnemu gospodarskemu razvoju, da tako ohrani nemško gospodarstvo konkurenčno zmožnost. Pričakuje se torej velik političen govor o političnih dogodkih zadnjega časa. Takoj po razpravah v državnem svetu se bodo začeli razgovori z voditelji strank, ker je glavna skrb dr. Brüninga, da premaga nevarnost pri začetku zasedanju državnega zbora.

Sestava stranke političnih disidentov

Berlin, 5. okt. tg. Novo odcepljena skupina nemških socialistov, zvana socialistična delavska stranka se je včeraj konstituirala pod vodstvom državnozborskih poslancev Rosenfelda in Seydewitza. Ustanovitve se je udeležilo 88 delegatov raznih krajevnih skupin in delavske mladine. V govorih se je izreklo obžalovanje radi razcepljenja, ki je posledica brezprimernega terorja socialnodemokratskega vodstva stranke. Nova stranka bo izvajala načela demokracije, se bo strogo ločila od komunistov in pridružila II. internacionali. Od 1. novembra dalje bo izdajala v Berlinu lastno socialistično delavsko glasilo.

Političen pomen turških obiskov

Živahno delovanje italijanske diplomacije

Belgrad, 5. okt. l. Beograjski listi in politično javno mnenje vestno zasledujejo dogodke v Atenah. Dejstvo, da sta turški predsednik vlade Izmet paša in njegov zunanji minister Ruždi bej vrnila Venizelosu obisk, se tukaj smatra za nekaj popolnoma normalnega in samo po sebi ne pomeni nič nenavadnega na političnem obzorju bližnjega Orienta. Ker se je istočasno z Venizelosom lani oktobra meseca nahajal v Ancari tudi madjarski ministrski predsednik Bethlen, je razumljivo, da hočejo turški državniki po odhodu v Atene obiskati še Budimpešto, akoravno so se v tej deželi politične prilike že dokaj spremenile od lanske slovesnosti v turški prestolici. V sedanjem gospodarskem trenju, v katerem je vsa Evropa hote ali nehote solidarna v trpljenju, se sicer ne uvidi potreba, da mora biti sodelovanje med Turčijo in med Madjarsko večje, kot pa z ostalimi državami, toda kot rečeno, obisk turških ministrov v Budimpešti sam po sebi ne vzbuja tukaj nikakega večjega zanimanja.

Potovanje, katero mislita napraviti Izmet paš in Ruždi bej v Rim, ko bosta zapustila Budimpešto, pa daje vsemu potovanju zelo izrazit značaj, ki je preočiten, da bi se dal maskirati s kakšnim izletniškim načrtom. Lanski sestanek v Ancari je bil plod delovanja italijanske diplomacije. Italija je takrat politično vodila v bližnjem Orientu, saj se je hvalila, kako kuje vedno ožji obroč okrog Jugoslavije; njena aktivnost se je nato polegla, ker je Orient potreboval bolj italijan. denarja, kot pa njene simpatije. Denarja pa Italija ni mogla dati. Odnošaji med Italijo in njenim tajnim vzhodnim zaveznikom so postali manj važni in to brezvažnost je še povečala zmaga zemljoradnikov v Bolgariji, ki je strmoglavila italofilski režim Ljapčeva in njegovih pristašev.

V sedanjem času, ko je Francija zadobila izredno močan položaj v svetovni politiki in ko je vpliv Anglije nekoliko oslabel vsled gospodarske krize, ki je nenadoma izbruhnila, je smatrala Italijo za dobrodošlo, da na novo pomladi pokret, ki je lani dozorel do sestanka v Ancari. Italijanska diplomacija torej hoče znova spraviti v ospredje vprašanje premoči v bližnjem Orientu.

Tukaj prevladuje mnenje, da so njene šanse sedaj mnogo slabše, kot so bile lani. Neki tukajšnji inozemski zastopnik je izjavil, da je verjetno, da bodo turški ministri interventrali v Rimu tudi v tem smislu, naj Italija posreduje v sporu med Grčijo n Bolgarijo. Naši politični krogi so mnenja, da nobene intrige ne morejo oslabeti našega načelnega stališča, ki ga je zavzela Jugoslavija, namreč, da naj ostane Balkan balkanskim državam, torej ozemlje, v katero ne smejo imeti pristopa nobene izvenbalkanske države.

Živahne priprave na sestanek v Washingtonu

V Washingtonu

Washington, 5. okt. tg. Državni tajnik Stimson in senator Morow sta imela včeraj sedem ur dolgo konferenco, na kateri sta razpravljala o obisku Lavala pri Hooverju. Morow je po svojem delovanju na londonski pomorski konferenci znan kot specialist za mednarodna in evropska vprašanja. Čuje se, da bo vprašanje poljskega koridorja predmet razgovorov med Lavalom in Hooverjem kot eno najhujših evropskih vprašanj. Vendar bo Francija popustila, samo če bo Amerika dala gotova jamstva, glede katerih pa je pričakovati v Ameriki sami močnega odpora. Senator Borah, ki bo imel z Lavalom privatno konferenco, je pred kratkim izjavil, da se bo Amerika pokazala interesirano šele potem, ko bo versaillska mirovna pogodba revidirana. (Vest, da bo na washingtonskem sestanku govor o poljskem koridoru, priobčujemo z vso rezervo in odgovornost za njeno resničnost prepuščamo poročevalcu. — Op. ur.)

Hoover snuje nove predloge

New York, 5. oktobra. AA. Predsednik Hoover je baje izjavil, da bo v skorajšnji bodočnosti nastopil za petletno premirje v pomorskem oboroževanju.

V Parizu

London, 5. okt. AA. Vest o bližnjem posetu angleškega zunanjega ministra Readinga v francoski prestolnici je izzvala v Londonu in v Parizu veliko zanimanje. Politični krogi pozdravljajo ta poset kot znamenje, da so merodajni krogi spoznali potrebo po polnem angleško-francoskem sodelovanju. Poročajo, da bodo razgovori zelo obsežni, kar potrjuje tudi dejstvo, da se udeleže tega sestanka tudi francoski zunanji in finančni minister in francoski ministrski predsednik.. Ti razgovori bodo toliko bolj pomembni, ker poseti francoski ministrski predsednik Laval v kratkem Washington.

Pravniški kongres v Skoplju

Ustanovitev stalnega odbora

Skoplje, 5. okt. l. Na sinočnjem banketu, katerega je priredila mestna občina na čast udeležencem kongresa pravnikov, je imel kratek, a zelo lep govor g. Boranšek iz Maribora. Govor g. Boranška je izzval veliko navdušenje. Navzoče je pozdravil z besedami: »V imenu pravnikov od Triglava mi je čast pozdraviti brate na Vardarju in se jim zahvaliti, da so nam omogočili, da smo s svojimi lastnimi očmi mogli gledati to sveto zemljo in njene divne gore, kjer je tudi nam Slovencem in Hrvatom vzklila vest o svobodi in vstajenju. Pozdravljam Vas in povem Vam, da je današnji dan samo en dokaz več za to, da v naših srcih živi ena in ista želja po napredku Jugoslavije.«

Danes je kongres nadaljeval svoje delo v odsekih. Na dnevnem redu je bilo čitanje zapisnikov in resolucije, katere so bile sprejete. Izvoljen je bil tudi skupen stalni odbor za resolucijo, kateremu se je predalo dosedanje gradivo. V načrtu je tudi ustanovitev stalnega odbora pravniških kongresov. Dame, ki se udeležujejo kongresa, so danes romale v sprevodu na pokopališče, kjer so položile cvetje na grob padlih vojakov. Na povratku so se ustavile v domu Zveze vardarskih žena. Popoldne pa so obiskale Dom kneginje Zorke in Srbske Majke. Danes zvečer je bil na čast gostom prirejen slavnosten večer v narodnem gledališču. Jutri kongres ne bo zboroval, ampak bo ves čas posvečen ogledovanju mesta in raznih kulturnih in socialnih ustanov. Na programu je tudi obisk samostana Pantelejmana v bližini Skoplja, nadalje samostana sv. Nikole in pokopališča francoskih vojakov. V sredo pojdejo kongresisti na Kosovo, nato pa še v Bitolj in na Ohridsko jezero.

Odličen gost uprave državnih monopolov

Belgrad, 5. oktobra. AA. Danes dopoldne je prispel v Belgrad generalni direktor francoskih državnih monopolov gosp. Blandeau v spremstvu generalnega inspektorja gosp. Dodierja. Gosp. Blandeau ostane v Belgradu nekaj dni in bo gost naše uprave državnih monopolov.

Dunajska vremenska napoved. V splošnem bo sedanje vreme trajalo dalje.

† Kanonik A. Žlogar

Novo mesto, 5. okt.

Danes je umrl kanonik novomeškega kapitlja g. Anton **Žlogar.**

Lani je sicer še krepki in čvrsti starček praznoval 80-letnico svojega rojstva. Kdo bi si bil mislil, da ne bo minilo niti leto dni, ko bodo listi prinesli žalostno vest o njegovi smrti. Saj je bil še tako svež! Čeprav ni bil nikdar posebno trdnega zdravja, vendar je vedno stopal pokonci in izvrševal dnevno svoje dolžnosti.

Rojen je bil 30. novembra 1850 v Suhoru. Značilno potezo mehkega in plemenitega Belokranjca je ohranil v svojem značaju do smrti. V mašnika je bil posvečen 21. julija 1874. Bil je nadarjen in bister. Zato so ga poslali v Gradec študirat. Toda zaradi bolezni je moral pustiti študij. Kaplanoval je nato v Mokronogu in Ljubljani ter bil kurat tudi v ljubljanski kaznilnici. Nato je 8 let kakor župnik pasel duše v Kranjski gori, nakar je postal dekan v Šmartnem pri Litiji. L. 1906 pa je bil imenovan za kanonika v Novem mestu.

Bil je priznan cerkveni govornik. Slovenec z dušo in telesom je sodeloval pri Dr. sv. Cirila in Metoda. Sodeloval je tudi pri raznih listih. Več let je urejeval »Dolenjske novice«. Na stara leta se mu ni dobro godilo. Pa je vse prenašal z možatostjo.

Naj mu Gospod njegovo delo in žrtve obilo poplača!

Pogreb bo v sredo ob treh popoldne.

Odstop avstrijskega finančnega ministra

Dunaj, 5. okt. tg. Finančni minister dr. Redlich je pismeno podal zveznemu kanclerju dr. Bureschu svojo demisijo. Dr. Redlich se je le malo udeleževal sanacijske akcije zveznega kanclerja. V javnosti navaja, da vidi zase težkoče v tem, da pripada kot človek izven strank strankarskemu kabinetu. Vprašanje, kdo bo naslednik, ni rešiti posebno lahko. Verjetno je, da bo dr. Buresch sam začasno vodil finančni portfelj.

Zadrega francoskih bank

Pariz, 5. okt. tg. Iz govorov Caillauxa in radikalnega socialističnega poslanca Bonneta je razvidno, da svetovna gospodarska kriza vpliva tudi na Francijo. Ukinitev plačevanja mednarodnih dolgov, ki se ne bodo začeli plačevati še tako kmalu, je prineslo sicer olajšanje svetovnemu gospodarstvu, dela pa francoskemu državnemu gospodarstvu velike skrbi. Bonnet je sporočil, da francoske banke že več tednov omejujejo vse preduime domači industriji in trgovini.

Brezposelnim na pomoč!

Klic sv. očeta — Oboroževanje krivo gospodarske stiske

Okrožnica »Nova impendent, ki jo je sv. oče naslovil na vso duhovščino na praznik Angelov varuhov in ki obravnava vprašanje oskrbe otrok bednih staršev in vprašanje brezposelnosti, se glasi:

»Nov bič grozi, zadel je že večino ovčic, ki so nam bile zaupane, in zadel je še bolj hudo najnežnejši in najbolj ljubljeni del, otroke, ponižne in manj premožne delavce in proletarce. Mislimo na hudo stisko in finančno krizo, ki pritiska na narode in povzroča v vseh državah neprestano in čedalje bolj grozečo brezposelnost. Tako vidimo, kako se množice poštenih in pridnih delavcev, ki ne želijo nič drugega, kakor da bi častno in v potu svojega obraza zaslužili vsakdanji kruh, za katerega po božjem ukazu vsak dan prosimo Boga, silijo k brezdelju in potem spravijo v strašno bedo s svojimi družinami vred. Njihovi vzdihi ganejo naše očetovsko srce in nas navajajo, da z isto nežnostjo in z istim sočuvstvovanjem ponovimo besedo, ki je šla iz preljubljenega srca božjega namestnika nad lačno množico: Misereor super turbam! (Marc, VIII, 2). Toda naše sočuvstvovanje velja predvsem neizmerni množici otrok, najnedolžnejšim žrtvam teh žalostnih razmer, ki prosijo kruha, ko ni nikogar, ki bi jim ga lomil (Ier. Thren. IV, 4), in ki v črni bedi vidijo, kako izginja veselje in nasmeh, ki ga njihova priprosta duša podzavestno išče okoli sebe.

Križarska vojna Dobrodelnosti

In zdaj se približuje zima in z njo cela vrsta odpovedi in trpljenja, ki jih prinaša s seboj zimski čas, posebno nežni deci. Obstoji strah, da se bo v tem času poglobila rana brezposelnosti, ki smo jo zgoraj obžalovali; ako ne bodo odpomogli stiski že tako ubogih družin in njihovih zapuščenih otrok, bodo — Bog tega ne daj! — pognane v obup.

Na vse to misli s strahom naše očetovsko srce in, kakor so že storili ob takšnih prilikah naši predniki in v poslednjem času naš neposredni predniik Benedikt XV., dvigamo svoj glas in naslavljamo svoj poziv na vse, ki so navdani s krščansko vero in ljubeznijo: poziv na nekakšno križarsko vojno dobrodelnosti in pomoči. Ta bo obvarovala lakote telesa in bo obenem prinesla tolažbe in pomoči dušam, v katerih bo vzbudila veselo upanje in iz njih pregnala žalostne misli, ki jih navadno vliva v dušo beda. Pogasila bo ogenj sovraštva in strasti, ki loči, ter vzbudila plamen ljubezni in sloge ter tesno in plemenito vez miru ter individualnega in socialnega prospeha.

Gre torej za križarsko vojsko usmiljenosti in ljubezni in brezdvomno tudi žrtvovanja, na katero opozarjamo vse kot sinove istega Očeta, člane iste velike družine, ki je božja družina, kateri so torej vsi kot bratje te družine deležni prospeha in veselja prav tako kakor neprijetnosti in bolečine, ki zadenejo naše brate.

Ljubi svojega bližnjega!

Na to križarsko vojno opozarjamo vse kakor na sveto dolžnost in dolžnost, ki jo vsebuje nauk, jasten evangeljskim zapovedim, in ki ga je Jezus proglasil kot svojo prvo in najvišjo zapoved svojih zapovedi, še več, kot zaključek in sintezo vseh drugih, nauk ljubezni in usmiljenosti (caritas), ki ga je tako poudarjal v sličnih zadevi, in to ponovno, v dneh neusmiljenega sovraštva in vojne, naš prijubljeni prednik.

Zdaj mi toliko bolj kažemo na ta sladek nauk ne samo kot na najvišjo dolžnost, ki jo vsebuje krščanska postava, ampak tudi kot najvišje in najidealnejše dejanje, ki se more priporočiti posebno plemenitim in v smislu krščanske plemenitosti in popolnosti najbolj odprtim dušam.

Oboroževanje vzrok gospodarske krize

Mislimo, da ni potrebno, da dolgo z besedami insistiramo na tem; takoj je jasno, da se bo samo tej plemnitosti src, samo ti gorečnosti krščanskih duš z njihovim svetim poletom vdanosti in požrtvovalnosti za blaginjo svojih bratov, predvsem najbolj usmiljenja vrednih in potrebnih, kakor je množica nedolžnih otrok, posrečilo, premagati s pomočjo soglasne sloge najhujše težave sedanjega časa. In ker je brezmejno oboroževanje kot učinek tekmovanja narodov na eni strani, na drugi kot vzrok velikih stroškov, ki so bili odtegnjeni javni blaginji, ne kot zadnji koeficient krivo izredne gospodarske krize, moramo obnoviti pametno svarilo našega prednika (Poziv dès les debuts 1. avgusta 1917) in naše (nagovor 24. decembra 1930 L. Aut. Z velikim veseljem 7. aprila 1922) — boli nas, da niso tega svarila poslušali! — ter pozivamo vas vse, častiti bratje, da se z vsemi sredstvi, ki jih imate na razpolago, z besedo in tiskom, potrudite, da razsvetlite duhove in odprete srca v smislu najbolj gotovih naukov prave pameti, še bolj pa krščanske postave.

Prihaja nam na misel, da bi postali vi središče usmiljenosti in plemenitosti svojih vernikov in obenem, da bi se pri vas osnovala postajališča za razdeljevanje darov. Če bi se pa v kateri škofiji pokazalo umestno, da se podredite svojim metropolitom ali kaki drugi dobrodelni ustanovi, ki se je izkazala in v katero zaupate, nimamo nič proti temu.

Pozvali smo vas že, da uporabite vsa razpoložljiva sredstva, molitev, propovedovanje in tisk; toda prvi hočemo nasloviti tudi na naše vernike prošnjo in jih v duhu Kristusovem prositi, naj se s plemenito radodarnostjo odzovejo vašemu vabilu s tem, da izvršijo, kar jim boste naročili, ko jih boste seznanili s tem našim apostolskim pismom.

Daj nam danes naš vsakdanji kruh!

Ker vsi človeški napori ne zadostujejo namenu brez božje pomoči, dvigamo vroče prošnje k Dajavcu vsega dobrega, naj bi skrajšal te čase zmešnjav, in tudi v imenu bratov, ki trpijo, ponavljamo bolj gorečo prošnjo kakor sedaj, molitev, ki nas jo je učil sam Jezus: Daj nam danes naš vsakdanji kruh!

Vsi naj se v svojo vzpodbudo in tolažbo spominjamo, da bo božji Rešenik smatral za njemu storjeno to, kar bomo storili za svoje uboge (Matt., XXV., 40) in da pomeni v smislu drugih njegovih tolažilnih besed skrbeti za otroke iz ljubezni do Njega — skrbeti za njegovo osebo samo (Matt., XVIII, 5).

Praznik, ki ga danes obhaja Cerkev, nas kakor k zaključku naših pozivov končno spominja na ganljive besede Jezusa, ki je, kakor pravi sv. Janez Krizostom, postavil nepremagljive zidove v varstvo otroških duš, ter nato dodal: Glejte, da ne boste zasramovali nikogar izmed teh malih, kajti povem vam, da njihovi angeli vidijo vselej obličje mojega Očeta, ki je v nebesih (Mat., XVIII, 10).

Tridnevnice za mir

In ti angeli bodo v nebesih prinesli pred Gospoda čine dobrodelnosti, ki jih bodo izvršila plemenita srca napram otrokom, in oni bodo prejeli za vse tiste, ki si bodo vzeli k srcu tako sveto stvar, obilen blagoslov. Ker se poleg tega približuje vsakoletni praznik Jezusa Kristusa Kralja, čigar kraljestvo in mir smo si želeli že spočetka svojega pontifikata, se nam zdi zelo umestno, da se kot priprava na ta praznik opravijo v župnijskih cerkvah slovesne tridnevnice, da izprosimo od Boga misel miru in njegove darove. V nadi na te podeljujemo vam, častiti bratje, in vsem tistim, ki se bodo odzvali našemu očetovskemu pozivu, apostolski blagoslov.

2. oktobra 1931, praznik Angelov varhov.«

Pomagajmo si sami!

V težkih trenutkih življenja, ko nas od strani tepejo udarci, je treba predvsem imeti vero v samega sebe. Treba se je ustaviti in upreti, ne pa bežati in misliti najprej na tujo pomoč. Ni od nas odvisno, ali bomo dobili tujo pomoč ali ne in ali bo prišla o pravem času, ampak z našo voljo in požrtvovalnostjo se lahko dvignemo v vsej svoji veličini, napnemo vse svoje sile, in se trdno odločimo, da bomo vztrajali v nevarnostih, ki nam prete. Če se branimo pred nesrečo, zanesemo naprej nase in na svojo moč, se nam vzbudita samozavest in pogum ter bomo vedno bolje opravili, kakor pa če preplašeno zbežimo z bojišča in pričakujemo tuje pomoči.

Po tem starem in preizkušenem življenskem pravilu se moramo ravnati tudi zdaj. Naše gospodarske in finančne razmere so se nekoliko omajale. Prišle so razne težave, ki so se pojavile po vsej Evropi in celo v Ameriki. Tem težavam se moramo upreti in sicer zlasti tako, da zbiramo svoje lastne moči in vzbujamo samozavest. Ena sama velika misel nas mora prevzemati: ne vdajmo se! Pretrpeli smo že večje težave, toda premagali smo jih vedno, kadar smo napeli in zbrali vse svoje narodne sile.

Danes, ko se je nekakšna kolektivna blaznost strahu polastila slabotnejših delov našega naroda, morajo stopiti na plan vse naše narodne organizacije, da se aktivno borijo zoper razburjenost in paniko, ki se razširja v naših vrstah. Kje sie, Sokoli, Narodna odbrana, Jadranska straža, vi humanitarna in patrijotična društva, moška kakor ženska! Sklicujmo seje in konference ter navajajte vse svoje člane, da dvignejo svoj glas za pomirjenje tistih, ki so se preplašili. Zakličite vsem okoli vas, ki nas preplašeno vprašujejo, kako bomo vzdržali krizo: da se boj ne bije s svetlim orožjem, ampak z junaškim srcem!

Zato hranite in bodrite srca! Nismo še propadli, od propasti smo še daleč, toda biti moramo hrabri, verovati moramo v samega sebe, v svoj narod, v svojo domovino. Ne zapuščajmo jih, ne izdajmo svoje zastave: ne bežimo od naše valute, od naših državnih papirjev, od naših denarnih zavodov! Kam pa naj bežimo! V tujino? Ali je tam morda bolje? Ali bomo mogli rešiti samega sebe, če prestrašeno pričnemo rušiti vse tisto, kar je naša skupna trdnjava.

Evo predlog, kako naj začnemo zbirati naše vrste: vsa naša nacionalna društva, korporacije, občine, učitelji, duhovniki, javni delavci naj začnejo s propagando, da kupi vsakdo kdor le zamore, te dni vsaj po en državni vrednostni papir. Sokolska, športna, pevska društva, šole, cerkve, bolnice, čitalnice in druga udruženja naj kupijo po eno obveznico vojne škode, ki se prodaja zdaj po 300 Din, toda je zelo verjetno, da bo kaj kmalu poskočila na svoj normalni tečaj 400 do 450 Din, obveznico 7% notranjega posojila, obveznico 7 in 8% dolarskih emisij ali delnico Narodne banke. Vsi ti papirji se prodajajo danes pod svojo pravo ceno in kdor jih zdaj kupuje, napravi dobro kupčijo. Poleg tega, in to je najvažnejše, se bo na naših borzah vrnilo zaupanje v te papirje, ker se bo videlo, da je ves narod vzel te papirje za svojo nacionalno dragocenost, jih objel s svojim zaupanjem in obdal s svojo ljubeznijo.

Pri tem torej niso potrebne nobene žrtve, niti veliki zneski. Ni društva niti udruženja, ki bi ne moglo žrtvovati v ta namen vsaj 300—400 Din. Če ni v blagajni toliko denarja, naj člani odbora na prvi seji zberejo med seboj nekoliko teh dinarjev. Vsako udruženje naj najintenzivnejše stremi za tem, da bo vsak član daroval v ta namen kakšen stotak, ter z nakupom državnega papirja hkrati znatno moralno koristil svojemu narodu.

Da bi pospešila to akcijo, daje Poštna hranilnica našemu občinstvu svoje usluge popolnoma brezplačno na razpolago. Da se onemogočijo dragi posredovalci in razne sleparije, naj vsakdo, ki želi kupiti kakšno državno obveznico, pošlje denar Poštni hranilnici preko svoje najbližje pošte (s položnico 127 Š, ki se dobi na vsaki pošti; na zadnjo stran naj napiše, zakaj denar pošilja. Položnico naj naslovi na čekovni račun št. 50.011). Poštna hranilnica bo vsa ta naročila zbirala in izvršila nakup še isti dan na borzi. Prav ta dan bo poslala vsakemu naročniku kupljene obveznice po izvirnem borznem tečaju, ne da bi si zaračunala kakršnokoli provizijo ali takso. (Poštna hranilnica je državni zavod, in bo to delo izvršila ne zaradi zaslužka, temveč radi splošne koristi). Prav tako bo dajala brezplačno tudi vsa potrebna obvestila in navodila, ki bi jih kdo od nje zahteval.

Tako se bo lahko izvedla velika akcija z dalekosežnimi posledicami za naš javni kredit in naše narodno življenje. Stremimo vsi za tem, da se ta akcija izvrši.

Dr. Milorad Nedeljković,
gener. direktor Poštne hranilnice.

Zanimivo zborovanje mednarodne parlamentarne zveze v Bukareštu

Bukarešta, 5. oktobra. l. Ob najhujših nalivih so prispeli delegati mednarodne parlamentarne zveze v romunsko prestolico na svoj letni kongres. Že prvo zborovanje je izražalo nejevoljo, ki se je brala na obrazu vseh odličnih zastopnikov parlamentov vsega sveta. Mimo prvih, kakor vedno laskavih pozdravov državi, ki jih je povabila in ki jih bo pogostila, so se odposlanci takoj zarili z neko neprikrito jezo v težavne probleme, ki pretresavajo svet in ne dopuščajo, da bi narodi, izmučeni od 4 letnega bojevanja prišli do miru in do reda. Med delegati se nahajajo velikani parlamentarnega življenja — La Fontaine, ustanovitelj parlamentarne zveze, ki bi rada ustvarila delovanje mednarodnega parlamentarizma, pa na žalost vidi, kako nacionalni egoizmi dvigajo obzidja, katerih mu ni mogoče podreti; Carton de Viard, velik politik — katolik, ki je že neštetokrat, a zaman razlagal svojim kolegom dobrote krščanskega solidarizma na vseh poljih; dolgotrajni predsednik nemškega parlamenta dr. Löbe, ki bi očividno rad ustvaril podlago za široko sodelovanje narodov, a uklenjen v verige svojega socialističnega internacionalizma noče podreti zidovja, ki ga je zgradil razredni boj; Papanastasiu iz Grčije, najodličnejši govornik na kongresu, neke vrste prerok, kateremu se zablestijo oči, kadarkoli pregovori o svoji balkanski zvezi, katero mu pa politiki odrivajo vedno bolj daleč na obzorje; mlajši parlamentarci iz Prage in Varšave, predstavniki novih narodov, ki zrejo s polzaprtimi očmi na svoje kolege iz zapadnih držav, kakor da bi ne zaupali in kot da bi jih bilo strah, da v tem stremljenju za mednarodnim sodelovanjem ne zatajijo želje svojih lastnih narodov po samobitnem življenju, ki so si ga šele izvojevali? Mac Gilligan iz Anglije, zastopnik matere vseh parlamentov, ki je predmet globokega spoštovanja. Parlament, ki razume tako mojstrsko obdelovati strankarska nasprotstva in zadržati vse konstruktivne sile, kadar trka sila na vrata domače hiše, ta parlament bi bil zgled za mednarodno skupščino, kjer bi si s pričo sedanjih in bodočih težav narodi podali roke, nato upognili skupno rame in skupno prenašali tež obremen, dokler bi svet ne bil zopet ozdravljen.

Odnesli smo vtis, da je slabo vreme vplivalo na dobro voljo zborovalcev, kajti takoj prve dni so izbruhnila zevajoča nasprotstva, ki jih poznamo že davnaj, saj se vsak dan ponavljajo v dnevnem tisku, ko pridejo do izraza pri vsakem zasedanju Zveze narodov.

Razorožitev? Da, to je glavna točka kongresnega programa. Razorožiti, da, toda kako? Kje začeti? Na suhem? Na morju? V poetičnem poletu napraviti krasno gesto, razpustiti vse armade, potopiti vsa brodovja, prokleti vojsko za vselej in si podati roke za skupno delo v svobodnem bratskem razpoloženju? Dati najprej vsem narodom enakopravnost glede oboroževanja, pravi nemški delegat, koteremu prisluškuje nervozen Francoz Bastide, ki plane takoj na noge in v viharnem govoru opisuje lepoto razorožitve ter strahote daljnih vojnih vpadov v njegovo deželo. Razorožitev, da, toda v mejah, ki jih stavijo potrebe za varnost domače zemlje. Papanastasiu meče med zborovalce strašno statistiko. Dandanes mečejo narodi sveta vsako leto 45 miljard dinarjev za oboroževanje. Leta 1914. so izdali polovico manj. Strahote svetovne vojne so dosegle torej samo to, da narodi danes izdajajo dvakrat več za oboroževanje kakor preje. In vojna sama je stala 12.000 miljard dinarjev. Kam bodo prišli narodi, ki tako razsipavajo s svojim premoženjem? Tako, recimo... In že je pri svoji priljubljeni balkanski zvezi, Madjar Graïf, bivši zunanji minister, prihaja z znanstvenim materijalom. On razlikuje tri velike krize. Političino krizo smo prebrodili, oziroma je še nismo preboleli po svetovni vojni. Njej je sledila gospodarska kriza, ki preti poplaviti še organizirani svet baš v sedanjem trenutku. Gospodarska kriza je samo posledica politike. In kaj naj se pričakuje v bodočnosti? Še ena kriza, zadnja, najbolj strašna, namreč kriza evropske civilizacije. Ta je neizogibna in bo obračunala z državnim redom, ki niti v najhujši stiski ne bo znala zediniti človeštvo. V Madjarski jo vidijo prihajati. Svetovna vojna je odmerila Madjarski vse mogoče meje, ki so ji odvzele odjemalce za njene poljske pridelke. Madjar je že zopet v svoji stari tezi, ki že oddaleč diši po reviziji trianonske pogodbe. Vaclav Makave iz Varšave je teoretik. Dve veliki tezi se danes borati za prednost, namreč zamisel o suvereniteti posameznika in ona druga o suvereniteti družbe nad posameznikom. Prva je rodila sodobni kapitalističen red, ki se razvija na obrežju socialne revolucije, druga je prinesla komunizem. Resnica bo na sredi. Ne kapitalizem in ne komunizem. Solidarnost med narodi bo rešila človeštvo pred pogibeljo. Solidarnost pa mora biti, ker brez nje ne more biti sodelovanja med narodi, dokler bo en sam izmed njih imel občutek, da njegove meje niso varne. Makave namiguje na poljski koridor... Smo že zopet tam, kjer smo bili že tolikokrat v Ženevi. Nato so šli delegati na banket, ki ga je priredila romunska vlada.

Japonci se za Društvo narodov absolutno nič ne zmenijo

Moskva, 5. okt. »Krasnaja zvezda«, oficijelni organ Rdeče armade, poroča o dogodkih na Daljnem vzhodu. Pravi, da se Japonci glede južne Mandžurije vobče ne mislijo pogajati z guvernerjem in generalom Čansolianom, ki predstavlja ondi centralno kitajsko vlado. *Potem ko se je z njihovo pomočjo ustoličila neodvisna mandžurska vlada njim prijaznega Juančinkaja, smatrajo le tega za kompetentnega v mandžurskih zadevah.*

Obenem Japonci intrigirajo pri neodvisni južnokitajski vladi v Kantonu, *da bi šef nacionalne vlade v Kantonu, Čankajšek, odstopil*, kakor to odnekdaj želijo, pa da bi prišel na čelo nankinške vlade mož, ki je njim pogodu. Japonska politika je spravila pred leti v Mandžuriji s pota tudi Čansolianovega očeta, Čansolina, ki je bil zavratno umorjen, ravno ko se je bil od japonskih vplivov osamosvojil.

Japonska meni, da bo od Kitaja, razkosanega v več vlad, lahko dosegla, kar hoče: *popolno nadzorstvo nad južnomandžursko železnico od Mukdena tik do Pekinga, dogradbo za japonsko gospodarsko ekspanzijo važne železniške zveze Kirin—Scišen in privilegije za korejske in japonske farmarje ter trgovce tako v Mandžuriji kakor v Mongoliji.*

Japonska izrablja sedanjo zaposlenost severnoameriške Unije, ki se zaradi svoje finančne krize ne more pečati z mandžurskim vprašanjem, kakor tudi miroljubnost sovjetske Unije, ki bi se rada izognila vsakemu nevarnemu konfliktu na Daljnem vzhodu. *Homatije v Aziji bi namreč ne prekinile in strmoglavile samo napornega dela na uresničenju pjatiletke ter pozvročile hudo finančno krizo, ki se v Rusiji že zdaj čuti, ampak bi sovjetsko Unijo tudi v političnem oziru vrgle v popolno negotovost.* Treba je priznati, da je lokava japonska diplomacija trenutek za udarec v Mandžuriji jako dobro izbrala.

»Krasnaja zvezda« trdi, da zadeva kapitana Nakamure nikakor še ni pojasnjena. Japonci trdijo, da so tega japonskega častnika v Mandžuriji umorili kitajski vojaki, fakt pa je, da dosedaj trupla še ni najdeno in se sploh niso našli nobeni sledovi za njim niti o kakem umoru sploh. Ni izključeno, da se Nakamuri sploh ni ničesar zgodilo *in da je cela zadeva izmišljena*, da se je našel povod za konflikt. Sicer pa je treba vprašati, kaj je Nakamura iskal v Mandžuriji oziroma v Mongoliji, za katero je imel izstavljen potni list?

Vesti, da obstoja med Sovjeti in Tokijem zaradi delitve Mandžurije tajen sporazum, so neresnične, če smemo verjeti »Krasni zvezdi«. Res je le, da se Rusija zelo prizadeva, da bi se konflikt zaradi Mandžurije mirno rešil in da se sovjetski diplomati zelo jeze na Društvo narodov, ki je dokazalo, *da ali nima nobene avtoritete ali pa da Japonsko na tihem podpira. Japonsko vrhovno poveljstvo se za resolucije Društva narodov absolutno nič ne zmeni in ni niti enega vojaka umaknilo; tudi ni ustavilo bojev, ampak pokajo v Mandžuriji puške dalje.* Nadaljnji razvoj dogodkov Rusijo zelo skrbi, kljub temu, da je japonski poslanik v Moskvi, baron Hirota, dal Litvinovu ponovno zagotovilo, da *»japonske čete, ki vzdržujejo v terenu južnomandžurske železnice red, nikakor ne bodo prekoračile svojih določenih rajonov.«*

Peking, 5. oktobra. AA. Japonske čete so zasedle pokrajino Nušuang.

Otvoritev II. atenske olimpiade

Obisk turških državnikov

Atene, 5. oktobra. AA. Včeraj so bile otvorjene lahkoatletske tekme druge balkanske olimpijade. Otvoritvi je prisostvovalo nad 60.000 ljudi. Po zaprisegi atletov je predsednik grške vlade Venizelos imel otvoritveni govor. Prve tekme so bile v hudem nalivu.

Tekem se bodo udeležili lahkoatleti iz Grčije, Bolgarske, Jugoslavije, Turčije in Romunije.

Atene, 5. okt. tg. Z nepopisnim navdušenjem je množica več kot 70.000 ljudi sprejela v stadionu turškega zunanjega ministra Izmet pašo, ko je prišel v spremstvu Venizelosa k lahkoatletskim bojem balkanske mladine. Prisotni Turki so bili ganjeni do solz, ko so videli veselje grške množice, da so končno obnovljeni med Grčijo in Turčijo mirni odnošaji. Več kot 50 letal je krožilo nad stadionom. Množica pa je vztrajala kljub deževju. Po megafonu je Venizelos pozdravil balkansko mladino, posebno turško, ki je prišla v Atene v znamenju prijateljstva med balkanskimi narodi.

V metanju žoge je bil prvi Romun Friiz s 14.16 m, drugi je bil Jugoslovan Narantič s 14.2 m, tretji Grk Zivas s 13.16 m. V teku na 800 m je bil Grk Georgakopulos s 22 : 10, Jugoslovan Toukan Nikazi s 22.4 : 10. V teku na 10.000 m je zmagal kot prvi Romun Pavelouk s 34 : 22, drugi Grk Nanos s 34.23, tretji Romun Panait s 34 : 24. V teku na 100 m je bil prvi Grk Lambrou z 11, drugi Grk Vamvakas s 11 : 1.5, tretji Jugoslovan Skop s 11 : 2.53.

Padec kurzov v Londonu

London, 5. oktobra tg. Ob slabotnih kurzov funta se je otvorila današnja londonska borza slabo in brez veselja za kupčije. Mnogi so dolžili neugodni nemški finančni položaj, da je kriv ponovne slabosti funtovega kurza. Slab položaj se je pokazal posebno na trgu angleških vrednostnih papirjev, kjer so kurzi znatno padli. Na trgu mednarodnih posojil so bile francoske vrednosti posebno čvrste, nemške pa oslabljene. Dawesovo in Youngovo posojilo sta padli vsako za 1 in pol točke ter sta notirali 57 odnosno 40. Na deviznem trgu je bil funt ponovno slab, posebno proti dolarju in francoskemu franku.

Poizkus samoumora

Včeraj pozno popoldne se je na Kongresnem trgu ustavil reševalni avto pred hišo št. 1. Tam se je namreč zastrupil brivski pomočnik P. V. samomorilnem namenu je izpil neko strupeno tekočino. Strup je bil tako močan, da je mladenič padel v nezavest in so ga napadali krči. Reševalni avto ga je prepeljal v bolnišnico. Stanje mladeniča je zelo resno. Vzrok samomora je najbrže brezposelnost, ker je bil mladenič že nekaj tednov brez dela.